

No: 1278 – Menş e Adı

NEVŞEHİR POMZASI

Tescil Ettiren

BİMS SANAYİCİLER DERNEĞİ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 07.03.2022 tarihinden itibaren korunmak üzere 08.12.2022 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1278
Tescil Tarihi	: 08.12.2022
Başvuru No	: C2022/000096
Başvuru Tarihi	: 07.03.2022
Coğrafi İşaretin Adı	: Nevşehir Pomzası
Ürün / Ürün Grubu	: Doğal taş / Diğer
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: BİMS Sanayiciler Derneği
Tescil Ettirenin Adresi	: Fidanlık Mah. Sağlık-1 Sok. No:59 Güzelsi İşhanı İ. Kapı No:31 Çankaya ANKARA
Coğrafi Sınırı	: Nevşehir ili
Kullanım Biçimi	: Nevşehir Pomzası ibaresi ve menşe adı amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Nevşehir Pomzası ibaresi ve menşe adı amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Nevşehir Pomzası; coğrafi sınırdaki pomza ocaklarından açık işletme tekniği ile çıkartılan doğal taştır. 8-16 mm, 4-8 mm ve 0-4 mm olmak üzere üç sınıfta boyutlandırılarak satışa sunulur. Genel olarak 8-16 mm uzunluğunda olanları inşaat ile ziraat sektöründe, 4-8 mm olanları tekstil sektöründe ve 0-4 mm ise kimya sektöründe tercih edilir.

Nevşehir Pomzası katı bloklar halinde bulunur, yoğunluğu 1 gr/cm³'ten az olması nedeniyle su yüzünde yüzebilir ve çok fazla gözenekli olan camlı volkanik bir kayadır. Asidik karakterdeki magmanın piroklastik ürünüdür.

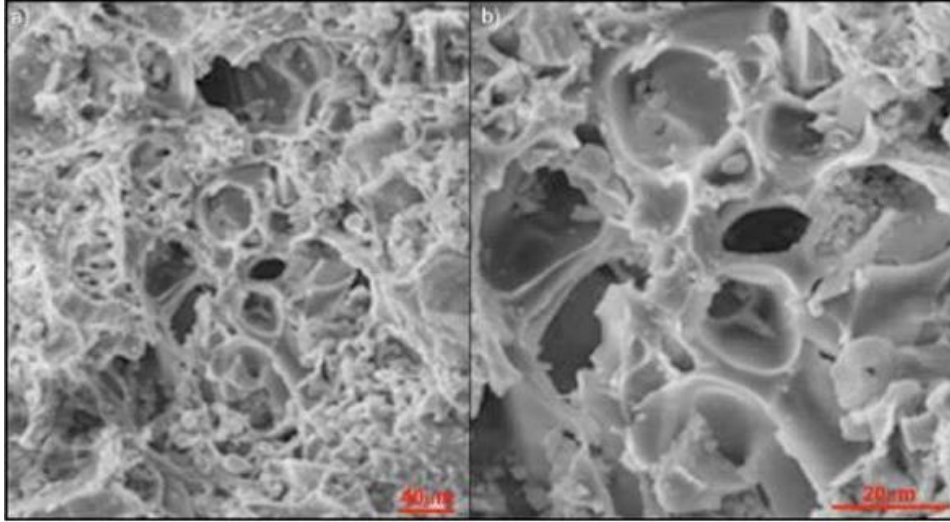
Nevşehir ili, Miyosenden üst Holosene kadar volkanik aktiviteye sahip olan karasal bir volkanizmaya ev sahipliği yapan ve topoğrafik yüksekliği 1400-1500 m arasında değişen yüksek bir platodur. Güneyinde Toros sıradağları ve batısında Tuz Gölü fay zone bulunan ilin doğusunda Ecemiş Fay zone ile sınırlanır. Nevşehir'in doğusunda ve batısında ise sırasıyla kuvaterner yaşlı Hasandağ ve Erciyes strato-volkanları yer alır. Nevşehir ilinin yukarıda açıklanan topoğrafik özelliği Nevşehir Pomzasının fiziksel ve kimyasal özelliklerinden asidik karakterde oluşunu, içerisindeki SiO₂ bileşiğinin yüksek oranı ile ayırt edici yapısını karakterize eder.

Coğrafi sınırın jeolojik yapısı neojendir ve birçok volkanik çıkış bacası mevcuttur. Asit kökenli volkanik çıkışlar, oldukça yaygın pomza yataklarının oluşmasına neden olmuştur.

Nevşehir Pomzasının Yapısal Özellikleri

Genelde açık renkli olup beyazdan kreme kadar değişen renklere sahiptir. Nevşehir Pomzasının oluşumu sırasında bünyedeki gazların ani olarak terk etmesi ve ani soğuması nedeniyle, makro ölçekten mikro ölçeğe kadar sayısız gözenek içeren volkanik bir kayadır. Nevşehir Pomzasının makroskobik ve mikroskobik özellikleri aşağıda yer almaktadır.

- **Makroskobik Özellikleri:** Süngerimsi ve boşluklar içeren bir yapıdadır. Pomza tanelerinde var olan boşlukların bir kısmının açık gözenek, bir kısmının da kapalı gözenek karakterindedir.
- **Mikroskobik Özellikleri:** Pomza tanelerinin yapısı volkanik cam özelliğindedir. Oldukça boşluklu bir yapıya sahip olup, boşluk dağılımı homojen bir dağılım gösterir. Kayaç içerisindeki boşluklar şekilsiz ve belirli bir yönelme gösterir. Bu yönelme aynı yönde uzunlamasına gelişmiş bir dizilim şeklindedir. Gözenekler arası genelde bağlantısız boşluklu olduğundan, permeabilitesi düşük, ısı ve ses yalıtımı oldukça yüksektir. Bu özelliği ile ağırlıklı olarak hafif yapı malzemesi sektöründe kullanılır.

Şekil: Nevşehir Pomzasının boşluklu yapısının SEM görüntüsü (Taramalı elektron mikroskobu)

Nevşehir Pomzasının sertliği, Mohs skalasına göre 5,5-6,0 arasındadır.

Nevşehir Pomzasının Jeolojik Köken ve Kimyasal Bileşimi

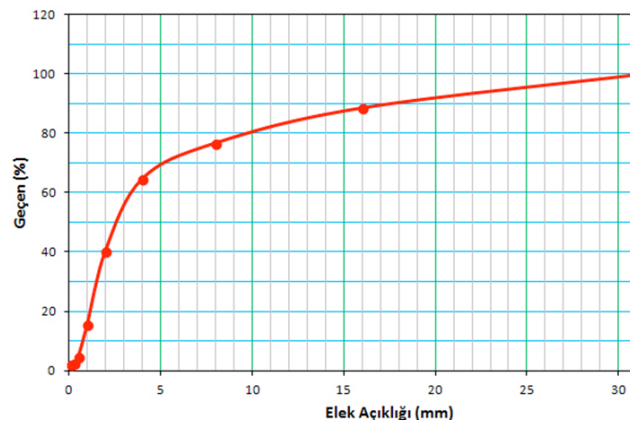
Nevşehir Pomzasının yapısında başta amfibol olmak üzere, piroksen, biyotit, plajiyoklas ve opak farklı mineral türleri içerir.

	SiO ₂	CaO	K ₂ O	Fe ₂ O ₃	MgO	Al ₂ O ₃	Na ₂ O
En çok	72,00	2,30	4,55	4,70	1,41	17,11	3,90
En az	65,79	0,70	3,20	1,20	0,20	12,74	2,39

Nevşehir Pomzasının bileşiminde en baskın bileşik olarak SiO₂ olup ürünün asidik karakterini gösterir. Asitliğin yüksek olması aşındırıcılık özelliğini artırır. Nevşehir Pomzasının düşük Fe₂O₃ ve yüksek Al₂O₃ oranı ise yapı malzemelerinde kullanılmasını sağlar. Nevşehir Pomzasının oluşumu açısından genelde riolitlik karakterde olup, dasit sınırına yakındır.

Fiziksel Özellikler:

Nevşehir Pomzasının granülometri dağılımı farklılık sunmasına rağmen genel tane boyu 25 mm'yi geçmez ve tanelerin % 80'i 10 mm'den küçük tanelerden oluşur.

Grafik: Nevşehir Pomzasının tane boyu dağılım grafiği

Nevşehir Pomzasının özgül ağırlık değerleri 2,33 ile 2,35 arasında değişirken, kuru birim hacim ağırlığı pomza boyutlarına göre değişkendir. Kuru birim ağırlık, 0-4 mm arası için 830 ile 748 kg/m³, 4-8 mm arası için 594 ile 561 kg/m³ ve 8-16 mm arası için 502 ile 516 kg/m³ arasında değişir.

Nevşehir Pomzasının su emme değerleri ise 0-4 mm arası için % 22,75 ile % 26,20, 4-8 mm arası için % 33,58 ile % 35,40 ve 8-16 mm arası için % 39,40 ile % 40,30 arasında değişmekte olup pomza boyutu artıkça su emme potansiyeli de artar.

Nevşehir Pomzasının özgül ısı kapasitesi 0,255 ile 0,260 kcal/kg°C, ısı iletkenlik katsayısı 0,112 ile 0,184 W/mK ve ses yutuculuk değeri ise 45 ile 58 dB arasındadır. Gözenekli yapılarından dolayı ses yutuculuk özellikleri oldukça yüksektir.

Kullanım Alanları:

Nevşehir Pomzası; hafifliği, yangına karşı dirençliği, ısı yalıtımı ve ses emiciliği yüksek, kolay işlenebilirliği ve atmosferik koşullardan etkilenmemesi özelliklerine sahip olduğundan genellikle inşaat sektöründe ham madde olarak kullanılır. İnşaat sektörüne yönelik başlıca ürünler duvar blokları, asmolen, dolu bloklar, lentolar, u bloklar ve plaka bloklar şeklindedir.

Nevşehir Pomzası ayrıca peyzaj sektöründe bordür, çimtaşı, yağmur oluğu, kilitli parke taşı ve bazı özel peyzaj ürünlerinin üretiminde ve ziraat, tekstil ve kimya endüstrilerinde kullanılır.

Üretim Metodu:

Nevşehir Pomzası, coğrafi sınır içinde yer alan pomza ocaklarında açık işletme tekniği ile çıkarılır. Delme/patlatma teknikleri uygulanmaksızın mekanik kazı tekniği ile çıkarılan Nevşehir Pomzası üretimine ait temel aşamalar aşağıda sıralanmaktadır.

Ocaklardaki pomza katmanının üzerindeki gevşek üst örtü (toprak), mekanik kazı tekniği ile dozer veya kepçe ile alınıp cevherin üstü açılır.

Üst örtüsü açılan pomza katmanı, kırıcı-koparıcı iş makineleri ile molozlar, takozlar halinde yıkım yapıldıktan sonra dozer veya kepçe (kazıcı yükleyiciler) , ile cevher çıkartılıp kamyonlara yüklenerek, ocaktan cevher hazırlama tesisine sevk edilir.

Cevher hazırlama tesisinde uygulanan işlemler aşağıdaki gibidir.

Pomzalar kepçe veya dozer ile besleme bunkerine boşaltılır.

Sisteme girmesi istenmeyen kum, toz vb. maddeleri uzaklaştırmak amacı ile besleyici izgaralardan (bypass elek) elenir.

Kapalı bantla eleğe gelen cevherin, 16 mm'den büyük olanları Rebound kırıcıya gönderilip kırılırken 16 mm'den küçük olanları doğrudan ön elek bantına gönderilir.

Elek bantına gelen pomza taşları, 8-16 mm, 4-8 mm, 0-4 mm olmak üzere 3 grupta sınıflandırılır.

Sınıflandırılan göre pomzalar 50 kg'lık çuvalara konularak satışa sunulmak üzere silolara konur.

Nevşehir Pomzasının genel olarak 8-16 mm uzunluğunda olanları inşaat ile ziraat sektöründe, 4-8 mm olanları tekstil sektöründe ve 0-4 mm ise kimya sektöründe tercih edilir.

Denetleme:

Denetimler BİMS Sanayicileri Derneği koordinasyonunda ve BİMS Sanayicileri Derneği, Nevşehir Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü ile Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Pomza Uygulama ve Araştırma Merkezinden konuda uzman temsilcilerin katılımıyla oluşan denetim mercii tarafından yapılır. Denetim mercii oluşturulması için her bir kurumdan bir asil ve bir yedek üye belirlenerek BİMS Sanayicileri Derneği'ne bildirilir. Denetimler düzenli olarak yılda bir defa, gerekli görülen hallerde ve şikâyet üzerine ise her zaman gerçekleştirilir.

Denetim mercii; Nevşehir Pomzası ocaklarının ve işletmelerin coğrafi sınırdan olmasını; ürünün ayırt edici özelliklerinin uygunluğunu, üretim metoduna uygunluğunu, Nevşehir Pomzası ibaresi ile menşe adı amblem kullanımının uygunluğunu denetler.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.